

Література

1. П'ять кроків для проведення реформи [Електронний ресурс] // Децентралізація влади. – Режим доступу : http://decentralization.gov.ua/5_steps
2. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України № 214 від 08.04.2015 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>
3. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» № 157-VIII від 05.02.2015 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
4. Об'єднання громад [Електронний ресурс] // Децентралізація влади. – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/region>
5. Mazey S. Developments at the French Meso: Modernizing the French State // The Rise of the Meso Government in Europe / Ed. by L. J. Sharpe. – London: SAGE, 2010. – 327 p.

Горбова Н.А.

к.п.н., доцент кафедри публічного управління,
адміністрування та права,

Щебликіна В.М.

студентка 1 курсу

спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

м. Мелітополь

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Наразі Україна перебуває у доволі складному економічному положенні, що ставить перед нею цілу низку проблем та завдань. Одним із напрямків вирішення цих проблем є децентралізація влади, створення нових органів територіального управління.

Явище децентралізації вже доволі давно притаманне країнам Європи. Його появі сприяла низка чинників (рис.1).

Процес децентралізації потребує здійснення цілої низки послідовних дій – але останні аналізи законодавчої та нормативної бази з цього питання свідчать про ряд проблем. На нашу думку, основна причина невдач у цій сфері полягає у відсутності злагодженості під час впровадження реформ. Так, деякі законодавчі акти, що приймалися впродовж останніх років, не можуть бути узгоджені між собою. Наприклад, Закон України «Про засади державної регіональної політики» [2] говорить про те, що органи місцевого

самоврядування мають обмежено впливати на прийняття стратегічних планів розвитку і обмежуватись лише реалізацією тактичного планування. Це ніяким чином не узгоджується з вже існуючими в Україні законами щодо економічного прогнозування.

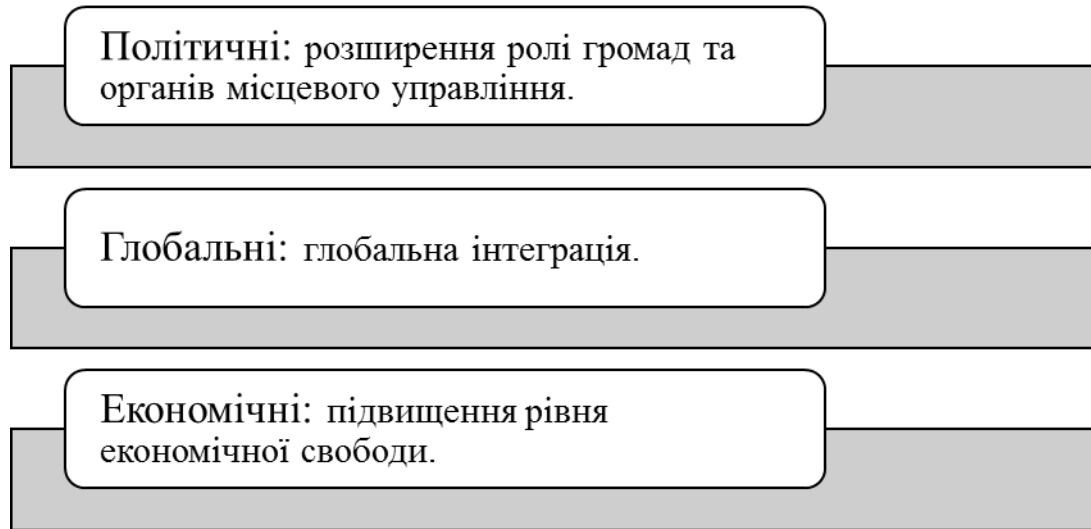

Рис.1. Чинники появи децентралізації [1]

Також важливою проблемою є те, що процес створення територіальних громад (за умови декларування Конституцією України їх добровільного об'єднання) поступового стає примусовим, тож знижується його ефективність.

Одним із важливих аспектів децентралізації є бюджетна децентралізація. Вона має ряд переваг, зокрема, надання суспільних послуг; раціоналізація використання бюджетних коштів; забезпечення економічної стабільності у кожному окремому регіоні; органи влади мають наближатись до населення; зниження рівня корупції; на ринку повинна зрости здорова конкуренція; кожен окремий орган місцевого самоврядування нарощуватиме власний економічний потенціал.

Але досягнення таких результатів передбачає ряд ризиків: центральна влада вже не зможе контролювати органи місцевого самоврядування на належному рівні; у випадку, коли конкуренція на місцевому рівні низька, зростає ризик корупції; виникають зовнішні ефекти «переливу і переповнення»; можлива поява ефекту «гонки на виживання» під час надання соціальних виплат. «Гонки на виживання» є негативним явищем, яке присутнє в Україні навіть за високого рівня централізації, але існує висока ймовірність його поглиблення через непрофесійно створену законодавчу базу [3].

Також слід зазначити, що в Україні вже на даний момент наявна деяка диспропорція у рівні розвитку кожного окремого регіону, яка за умов децентралізації має ризик підвищитись.

Одним із «каменів» на шляху до децентралізації є відсутність закону «Про адміністративно-територіальний устрій України», в якому зазначались би засади політики держави у даній сфері.

Виділяють такі основні досі невирішені проблеми:

1. Відсутність підтримки політики децентралізації серед населення через відсутність у широких верств знань щодо процесу. Нерідко перешкоджають створенню громад й управлінці через страх втратити робочі місця.

2. Через швидке збільшенні кількості громад за умов відсутності збільшення обсягу субвенцій на розвиток інфраструктури знижується мотивація громадян. Так, у 2016 році державна субвенція складала 1 млрд грн і була розділена між 159 громадами, у 2017 складала 1,5 млрд грн, а розподілялась вже між 366, а у 2019 громади отримали рекордну суму в 2,1 млрд. грн., але на практиці отримали суму меншу, ніж попередні роки, тому що їх стало вже 850 [4].

3. Відсутність державного регулювання у питанні розподілу обов'язків між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади. У рамках політики децентралізації уряд повинен чітко визначити повноваження, які виконуватиме райдержадміністрація і райрада.

4. Фінансові ресурси, які виділяються для ОТГ, часто використовуються неефективно. На нашу думку, це може бути пов'язаним із відсутністю належно підготованих робочих кадрів, низький рівень їхньої кваліфікації. На жаль, в сучасних умовах, це стало скоріше правилом, ніж виключенням: органи місцевого самоврядування не готові до запровадження плану децентралізації. Шлях вирішення цієї проблеми лежить на поверхні: запровадження програм підвищення кваліфікації для держслужбовців, надання їм консультацій, проведення різноманітних семінарів.

5. Наразі актуальним залишається питання корупції. Україні потрібно запровадити механізми контролю за цією проблемою.

Територіальні громади створюються з метою раціонального використання бюджетних коштів. Тому постає потреба здійснення належного контролю за роботою відповідних установ. Для цього слід забезпечити належний держфінконтроль паралельно забезпечуючи громади консультативною допомогою державних органів, а також наладити контроль з боку громадськості за діяльністю місцевих органів державної влади.

Література

1. В. В. Сухенко Досвід децентралізації влади в Швеції: уроки для України
2. Закон України «Про засади державної регіональної політики» (Відомості Верховної Ради, 2015, №13, ст. 90)
3. Г.В. Возняк Переваги та ризики бюджетної децентралізації: теоретико-методологічні аспекти

4. П'ять проблем децентралізації [Електронний ресурс] // Децентралізація влади. – Режим доступу : <https://www.pravda.com.ua/rus/columns /2017/11/16/7162180/>

Грицаєнко М.І.

к.е.н, старший викладач
Таврійський державний
агротехнологічний університет
м. Мелітополь

ДОВІРА ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Трансформаційні процеси вносять суттєві зміни у взаємини влади і населення України, викликають до життя принципово нові для української дійсності форми управління, нові соціальні інститути і структури. Суспільна свідомість сьогодні в значно більшому ступені орієнтована на участь в ухваленні важливих для населення рішень. Відсутність взаємної довіри між інститутами державної влади і населенням дестабілізує соціально-політичну і соціально-економічну ситуацію в центрі та регіонах, актуалізує необхідність вивчення довіри як соціально-управлінського механізму взаємодії інститутів державної влади і населення.

Субсидіарний підхід в розподілі повноважень між рівнями управління, який проявляється в об'єднанні територіальних громад, сприяє зростанню рівня довіри населення до органів державної влади та місцевого самоврядування, надає територіальним громадам більшої фінансової незалежності і дозволяє ефективніше використовувати місцеві ресурси для стимулювання економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Об'єднання територіальних громад надає можливість отримати фінансову самодостатність, брати участь у проектах міжнародної технічної допомоги, використовувати кошти на розвиток власної території, зробити інвентаризацію земель, об'єктів соціальної сфери, податкових надходжень, оптимізувати існуючі та отримати нові послуги тощо [2, с. 117].

Станом на початок березня 2019 року загальна кількість створених об'єднаних територіальних громад (ОТГ) в цілому в Україні становила 885 одиниць. При цьому найбільша кількість ОТГ створена в Дніпропетровській (62 ОТГ), Черкаській (54 ОТГ) та Житомирській (53 ОТГ) областях, найменша кількість – відповідно в Закарпатській (6 ОТГ), Луганській (9 ОТГ) та Донецькій (10 ОТГ) областях. Найбільша питома вага площ ОТГ в загальній площі спостерігається в Житомирській (64,7%), Запорізькій (63,7%) та Дніпропетровській (58,0%) областях.

Створення та функціонування ОТГ позитивно впливає на показники соціально-економічного розвитку регіонів. Так, за власними доходами в